

CZU 343.23:349.6

PROBLEMA DELIMITĂRII INFRAȚIUNII DE POLUARE A APEI DE ALTE INFRAȚIUNI SIMILARE ȘI CONTRAVENTII

Marcel BOȘCANEANU,
doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

REZUMAT

Delimitarea unor componente de infracțiuni de altele, precum și de cele prevăzute de legea contravențională, prezintă o importanță determinantă în procesul calificării tuturor faptelor prejudiciabile la adresa mediului, persoanei și bunurilor sale. Din acest considerent, studiul asupra semnelor componentei infracțiunii de poluare a apei prezintă un interes dublu, impunându-se atât prin caracterizarea esenței sale, cât și prin particularizarea sa în fața altor infracțiuni și contravenții similare.

Cuvinte-cheie: poluare, mediu, infracțiune, contravenție, grad prejudiciabil, pericol social, sancțiune.

PROBLEMS DELIMITATION OF WATER POLLUTION FROM OTHER CRIMES AND CONTRAVENTIONS

Marcel BOȘCANEANU
PhD student, Academy „Ștefan cel Mare” of MIA

SUMMARY

Delimitation of crime components of others, as well as those in law contravention of great importance in determining the qualification of all acts harmful to the environment, the individual and his property. For this reason, the study of signs of water pollution offense composition has a double interest, established itself as the characterization of its essence and by customizing it to other similar crimes and offenses.

Keywords: pollution, environment, criminal offence, contravention, degree of injury, social hazard, sanction.

Introducere. După cum este specific materiei penale, există un șir de infracțiuni care după natura lor înregistrează tangențe cu una sau mai multe fapte penale, fie că fac parte din același grup de infracțiuni sau din grupe diferite, dar care împărtășesc semne comune, de obicei, semne constitutiv obiective. Este și cazul infracțiunii de poluare a apei care, după obiectul ei de atentare, valorile periclitate sau afectate, metodele și mijloacele de realizare, prezintă trăsături comune cu alte infracțiuni, care fac parte din același grup (art. 234 CP RM) sau grupe diferite (art. 136, 343, 278 CP RM).

Metode și materiale utilizate. Întru atingerea rezultatului scontat au fost utilizate un spectru larg de surse cu caracter didactic, dar și științific publicate de autorii în domeniu, atât din țară, cât și de peste hotare. La realizarea studiului vizat s-a făcut uz de metode de cercetare, cum ar fi: *observația, metoda cantitativă, metoda sistemică, precum și cea empirică.*

Rezultate obținute și discuții. Vorbind despre delimitarea între

anumite componente de infracțiune nu putem evita analiza succintă, înainte de toate, a similitudinilor dintre acestea, fapt care și impune necesitatea studiului cu un asemenea obiectiv.

Așadar, dacă e să ne expunem asupra similitudinilor dintre infracțiunea de poluare a apei (art. 229 CP RM) și infracțiunea de îndeletnicire ilegală cu pescuitul, vânatul sau cu alte exploatare ale apelor (art. 234 CP RM), atunci trebuie să începem de la faptul că acestea sunt omogene după valorile la care se atentează, adică cele de mediu. Mai au în comun și mijloacele utilizate la atingerea scopului infracțional prin care se aduce în mod evident atingere și resurselor acvatică în care își au existența resursele piscicole, cât și alte viețuitoare ale mediului acvatic, exact ca și în cazul infracțiunii de poluare a apei. Și obiectul de atentare este unul multiplu, iar componența de infracțiune este materială, considerată din momentul cauzării daunei ce depășește 200 de unități convenționale.

Totodată, în pofida multiplelor

semne comune, între infracțiunile descrise există și semne distincte care le particularizează. Unul dintre ele ar fi faptul că pentru a fi considerată consumată, fapta de poluare a apei trebuie să cauzeze daune în proporții considerabile, iar în cazul infracțiunii prevăzute la art. 234 CP RM este suficientă doar dauna în mărime de minimum (depășește) 200 de unități convenționale.

O altă deosebire, fiind cea mai esențială, între componența de la art. 234 CP RM și cea de la art. 229 CP RM constă în faptul că prima are obiect nemijlocit de atentare resursele piscicole și întregul regn animal și vegetal, iar ultima atentează nemijlocit la apă în calitate de componentă naturală. Dacă în cazul săvârșirii infracțiunii de poluare a apei nu au importanță metodele și mijloace prin care s-a modificat compoziția apei, atunci, la săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 234 CP RM, prezența acestora constituie un element esențial. Or, chiar în textul normei se dispune că infracțiunea se realizează prin acțiunea de îndeletnicire ilegală cu pescuitul, vânatul

sau alte exploatări ale apelor, *cu utilizarea substanțelor explozive și otrăvitoare sau a altor mijloace de nimicire* în masă a faunei [3].

Infracțiunea de poluare a apei este distinctă și de alte infracțiuni similare ce atentează la alte categorii de valori ce formează relații sociale cu privire la menținerea păcii și securității omenirii. Este vorba despre infracțiunea de ecocid (art. 136 CP RM) care constă în distrugerea intenționată în masă a florei și faunei, intoxicarea atmosferei ori a *resurselor acvatice*. Prin urmare, deși sunt asemănătoare după obiectul de atentare – intoxicarea resurselor acvatice, infracțiunea de poluare a apei se deosebește de ecocid prin gravitatea consecințelor marcate de întinderea acestora și aria de cuprindere a subiecților asupra căroră se răsfrâng. Or, prin atentarea la securitatea întregii omeniri, această crimă a obținut statut de crimă transnațională, urmările ei conducând univoc la consecințe distructive globale și ireversibile pentru natură și pentru ființa umană [1, p. 261]. De aceea, se consideră [2, p. 76-77] că pentru calificarea distrugerii florei sau faunei în baza art. 136 CP RM, este obligatoriu modul de distrugere în masă. Aceleași condiții fiind valabile și pentru resursele acvatice, deoarece poluarea apei pe suprafețe extrem de întinse, ce poate cuprinde teritoriul a două sau mai multe state, nu se mai califică în baza art. 229 CP RM, ci potrivit art. 136 CP RM (ecocid). După cum susține și autorul citat, infracțiunea de ecocid absoarbe, practic, oricare dintre faptele care sunt specificate în Capitolul IX (Infracțiuni ecologice) din Partea specială. Drept urmare, aplicarea art. 136 CP RM exclude calificarea suplimentară în baza art. 223-235 CP RM. O altă deosebire între aceste două componente se referă la forma vinovăției cu care este săvârșită. Dacă infracțiunea de poluare a apei este săvârșită din imprudență, în special, fără de consecințe, atunci cea de ecocid în tot cazul se săvârșește din intenție față de consecințele de rezultat, fie pe timp de pace sau pe timp de război.

Deși infracțiunea de poluare a apei are tangență și cu infracțiunea

de la art. 278 CP RM (actul terorist), odată ce prin această faptă se creează un pericol de a cauza moartea ori vătămarea integrității corporale sau a sănătății, daune esențiale proprietății sau *mediului* ori alte urmări grave, aceasta se deosebește prin faptul că actul terorist nu are ca obiect nemijlocit de atentare, resursele acvatice, ci la securitatea publică și ordinea publică, apa constituind un mijloc prin care se asigură atingerea scopului infracțional. Ori, poluarea unei surse de apă, acapararea prin îngrădirea accesului la ea, de asemenea constituie o metodă de intimidare a populației, autorităților statului, impunerea acestora la a săvârși sau a se abține de la anumite acțiuni în schimbul creării accesului la sursa de apă acaparată ilegal.

Diferența între aceste două infracțiuni este identificată și în afirmațiile unor specialiști în materie de mediu [7, p. 269] atunci când menționează că interesul din ultimul timp, tot mai accentuat față de factorii de mediu, a adus după sine un șir de infracțiuni noi, de la simpla *poluare intenționată a apelor* până la *terorismul ecologic*.

În aceeași ordine de idei, mai spunem că infracțiunea de terorism se deosebește de cea a poluării apei prin faptul că prima este săvârșită tot timpul din intenție, urmărind un anumit scop, pe când cea din urmă se comite din imprudență față de consecințe, neurmărind un scop anume.

Infracțiunea prevăzută la art. 343 CP RM – Diversiunea, în principiu, se deosebește pe segmentul acțiunilor de poluare a apei, după semnele laturii subiective. Adică, dacă poluarea apei are loc din intenție și în scopul slăbirii bazei economice a statului, această faptă va fi calificată drept diversiune, iar sancțiunea fiind mai mare, în mod prezumptiv o absoarbe pe cea prevăzută la art. 229 CP RM, având în vedere că pe lângă slăbirea bazei economice a statului mai are loc și periclitatea resurselor acvatice ale acestuia.

Problema delimitării infracțiunii de poluare a apei de contravenție este una de mare preocupare pentru specialiștii în dome-

niu, mai cu seamă atunci când se pune în discuție necesitatea conferirii caracterului formal componentei în discuție. Evident, situația se complică atunci când infracțiunea de poluare a apei se cere a fi considerată din momentul generării consecințelor de pericol, deoarece este destul de anevoios a distinge infracțiunea de contravenție după gradul prejudiciabil a urmărilor de pericol. Da, înțelegem că e mult mai ușor a distinge infracțiunea de contravenție după gradul prejudiciabil al urmărilor de rezultat, spunând că atunci când se cauzează prin faptă daune considerabile suntem în prezența infracțiunii, iar atunci când se generează o daună neesențială sau nu este sesizată în genere, suntem în prezența contravenției.

Totuși, deși este complicată, această misiune nu este și imposibilă, fapt ce determină a se căuta prin cercetare soluții originale și viabile întru delimitarea faptelor penale în infracțiuni și contravenții contra mediului. Pentru că în caz contrar, o determinare generică a mediului ca valoare juridică protejată, fără o anumită precizie, generează o altă problemă importantă, cea a tipificării conduitelor care, pentru atentarea la asemenea valori de o manieră relevantă, să fie considerate infracțiuni. Altfel spus, ce tipuri de agresiuni la adresa mediului trebuie să fie incriminate penal și ce criterii de determinare a pericolului social să se folosească. Soluțiile posibile sunt încă în faze de experimentare, iar o soluție tranșantă se lasă rezolvată [7, p. 260].

În mod evident, misiunea identificării unor soluții reale privind delimitarea infracțiunilor de contravențiile ce atentează la aceleași valori, îi revine dreptului penal, iar această problemă nu se vede rezolvată doar prin simpla precizare că ea constituie fapta prejudiciabilă prevăzută de legea penală (art. 14 CP RM).

După cum se mai afirmă în doctrina română [9, p. 71], pentru a contribui efectiv la protecția mediului, dreptul penal trebuie nu numai să se adapteze mai bine și să proporționalizeze pedepsele cu prejudiciile ecologice, dar și să in-

stituie o represiune a poluării care să nu poată fi confundată cu represiunea contravențiilor, caz în care se sancționează o simplă încălcare a unor prescripții administrative.

De cealaltă parte, dreptul contravențional pare a fi mai mult preocupat de problema delimitării faptelor contravenționale de cele penale. Această constatare se face evidentă atunci când analizăm conținutul art. 10 din Codul Contravențional (în continuare CC), atunci când se spune expres că contravenția este fapta ilicită cu un grad de pericol social mai redus decât infrațiunea [4].

Cu toate acestea, pentru a trece la delimitarea nemijlocită a infrațiunii de poluare a apei de contravenția ce are același obiect de atentare, considerăm, înainte de toate să clarificăm anumite aspecte legate de neconcordanța atribuirii acestei categorii de faptă, în funcție de caracterul ei, la categoria de fapte penale sau administrative. Spunem aceasta, deoarece atribuirea contravenției la categoria faptelor cu caracter administrativ ar constitui, în principiu, un semn delimitator suplimentar la gradul prejudiciabil redus, în comparație cu faptul dacă am considera contravenția o faptă cu caracter penal.

Deci, atât în literatura română de specialitate [14, p. 20], [15, p. 298-299] [12, p. 360], cât și cea rusă [18, p. 56-57], [19, p. 269], [17, p. 517-531], contravenția este atribuită la categoria faptelor cu caracter administrativ, considerând-o drept o formă a răspunderii administrative, respectiv faptă de natură administrativă. Deși până în anul 2009 doctrina [11, p. 16], [10, p. 4-5], [8, p. 30], dar deopotrivă și legislația autohtonă [5] includeau contravenția în sfera faptelor cu caracter administrativ, în acest sens chiar legea-cadru se intitula Codul contravențiilor administrative, după această perioadă ele au început să fie considerate fapte distincte de cele administrative. Or, poate fi considerată faptă contravențională nu doar abaterea de la dispozițiile cu caracter administrativ, ci și de la cele cu caracter economic, ecologic, etc., sau de la reguli de conviețuire neprescrite

prin norme, dar atentarea la care poate genera pericolul social.

De altfel, actuala normă de la art. 109 CC prevede răspunderea pentru încălcarea regimului prescris de legiuitor în vederea protecției apelor, iar art. 149 CC acțiunea de poluare a apei care a generat prejudicii chiar de nu au fost ignorate anumite dispoziții legale. Observăm, deci, că legiuitorul, dar și doctrina națională a aderat unanim la ideea de a considera contravenția o faptă antisocială cu caracter *penal* care generează un pericol social mai redus decât infrațiunea și nu unul administrativ. Și în general, regulile de încadrare juridică după semnele componenței de contravenție, de tragere la răspundere, de examinare și sancționare nu diferă cu nimic de cele aplicabile față de infrațiuni.

O argumentare destul de reușită a tezei potrivit căreia contravenția trebuie privită ca o varietate a infrațiunii sau altfel spus, o mini-infrațiune, datorită emanării unui pericol social neesențial, mai redus decât infrațiunea, aparține autorului A. Crețu, realizată în conținutul lucrării sale de doctorat, făcând referire în mare parte la practica CEDO. Potrivit lui [6, p. 43] dosarele contravenționale ale Republicii Moldova și a altor țări, care identifică un drept contravențional separat de cel penal, sunt examinate prin prisma cerințelor valabile pentru faptele penale.

Altfel spus, legislația comunitară privește contravenția în esența sa ca o varietate a faptei penale, nu și în forma pe care i-o atribuie în mod subiectiv legiuitorul moldovean ca ceva diferit de fapta penală. Pentru exemplu, în cauza Öztürk c. Germaniei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului analizează caracterul penal al contravenției și o identifică ca o eventuală faptă penală, fără a face distincție între contravenție și infrațiune. Curtea motivează în decizia sa că legislația internă a statelor semnatare ale Convenției, nu poate avea ca efect scoaterea unei categorii de fapte din sfera de aplicare a articolului 6 din C.E.D.O. Aceleași chestiuni au fost statuate și în cauza Kadubec c. Slovaciei, Salabiaku

c. Franței, Telfner c. Austriei și Anghel c. României.

Astfel, referindu-ne la toate aceste argumente, susținem poziția potrivit căreia contravenția este nu altceva decât o faptă cu caracter penal, o varietate a infrațiunii, cu toate că de pe această poziție, complexitatea identificării semnelor delimitatorii între infrațiunea și contravenția de poluare a apei se intensifică.

Totuși, chiar și în asemenea condiții, identificarea unui mecanism adecvat după care cei ce înfăptuiesc justiția să delimiteze faptele ce se califică drept contravenție de infrațiuni care au același obiect de atentare reclamă o necesitate stringentă, mai ales în condițiile în care tindem a atribui infrațiunii discutate, caracter formal, a o considera infrațiune de pericol.

În lipsa practicilor altor state în materia legiferării și sancționării faptelor contravenționale, vom încerca în cele ce urmează să identificăm un sistem de referință după care autoritățile să distingă între acestea două, pornind de la gradarea pericolului social în așa fel ca cel ce prezintă o intensitate mai redusă să fie calificat drept contravenție.

Spuneam că legislația altor state nu dispune de o practică a delimitării între faptele penale și contravenționale, având în vedere că majoritatea dintre ele nu prevăd așa formă de faptă cum ar fi contravenția. Spre exemplu, în dreptul spaniol și cel german, punerea în pericol (a mediului, persoanelor sau bunurilor) trasează frontiere între dreptul penal și dreptul administrativ, în sensul că în lipsa acesteia, fapta nu constituie infrațiune, ci abatere administrativă.

Legislațiile din Franța, Italia și Marea Britanie anticipează, în ceea ce le privește, mai mult represiunea penală prin instituirea unor delict-obstacole decât prin infrațiuni propriu-zise [2, p. 277-278]. În așa fel, delimitarea între infrațiune și abatere administrativă devine inutilă, odată ce depinde de prezumția de impact mai puternic sau neesențial asupra mediului [16, p. 491].

Concluzii. Așadar, pentru a ne expune asupra delimitării între infrațiunea și contravenția de

poluare a apei, este necesar înainte de toate să precizăm că, în contextul în care se trece la considerarea infracțiunii în cauză drept infracțiune formală (de pericol), în mod evident și contravenția de poluare a apei trebuie să îmbrace forma de componență formală, ținând cont că actualmente și aceasta este una materială. Ori, art. 149 CC prevede fapta de poluare a mediului (aerului atmosferic, a bazinelor acvatice de suprafață și subterane, a terenurilor) cu deșeuri industriale, de construcție sau menajere, cu ape menajere, cu emisii de poluanți ce au cauzat prejudicii.

Totodată, diferența între actuala componență de la art. 149 CC și cea de la art. 229 CP RM constă doar în categoria prejudiciului cauzat, prima prevede doar existența prejudiciului, iar ultima, daune (prejudicii) considerabile. Cu toate acestea, în materie penală am renunțat la această idee considerând potrivită varianta în care poluarea apei să îmbrace forma de componență formală, iar daunele cauzate prin aceasta să constituie circumstanțe agravante a aceleiași componente de infracțiune (art. 229 CP RM).

În acest context, art. 149 CC urmează a fi exclus, iar fapta de poluare a apei urmează a fi introdusă într-un articol aparte, sub numărul 109 cu textul de la actualul art. 113 alin (5) al CC, având în vedere că aceasta din urmă normă prezintă aceeași poluare a apei, dar în plan contravențional.

Prin urmare art. 109 CC va fi intitulat: *Poluarea apei* și va avea următorul text:

(1) *Introducerea în apele de suprafață sau cele subterane a apelor uzate neepurate, a celor poluate termic și cu substanțe radioactive, a apelor contaminate cu germeni patogeni și cu paraziți, a produselor sau reziduurilor petroliere și a altor poluanți, fapt care poate prezenta un pericol la adresa mediului se sancționează cu amendă de la 120 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 300 la 700 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.*

Drept urmare a acestor modificări, actualul art. 109 CC va deveni art. 109¹ *Încălcarea regimului de protecție a apelor; unde alin. 1 va avea următorul text:*

(1) *Încălcarea regimului de protecție a apelor având drept urmare poluarea acestora, se sancționează cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 10 la 40 de ore, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.*

Tocmai după operarea unor asemenea modificări la legea contravențională pe segmentul faptei de poluare a apei, urmează să identificăm și mecanismul după care organele de drept să distingă între infracțiunea și contravenția de poluare a apei atunci când vor califica acțiunile de acest gen.

Fără a căuta prea mult, soluția optimă, după părerea noastră, o găsim în conținutul actelor normative care prevăd modalitatea de evalua-

re atât a prejudiciului cauzat apelor prin acțiuni umane, cât și a riscului pe care acestea îl generează pentru apă și mediu în general.

Așadar, *Metodica de evaluare a prejudiciului cauzat mediului înconjurător în rezultatul încălcării legislației apelor* [13], prevede în tabelul nr. 1 indicii fizico-chimici, în baza cărora se apreciază starea ecologică a teritoriului hidrografic și a apelor de suprafață (anexa nr. 1).

Deci, după cum se vede, în prima rubrică a tabelului sunt prezentați indicii fizico-chimici prezenți în apa poluată, iar în celelalte este apreciată starea apelor gradată în mai multe nivele: *dezastru ecologic, stare ecologică excepțională, stare de risc ecologic și stare comparativ satisfăcătoare*. Prin urmare, am marcat cele din urmă două stări, deoarece anume ele prezintă interes în delimitarea infracțiunii de poluare a apei de contravenție, ele ajută în a identifica pragul de la care pericolul pe care-l generează faptele antisociale este esențial (iminent) pentru mediu sau om, iar în lipsa acestuia, acțiunile umane care totuși au modificat compoziția apei, au ignorat dispozițiile impuse de lege sau alte acte normative cu caracter diferit, să fie calificate drept contravenții.

Astfel, rămâne doar ca autoritățile care instrumentează cazurile de poluare acvatică să numească expertiza apelor poluate pentru a vedea în funcție de categoria stării în care se încadrează dacă acestea constituie infracțiuni (stare de risc ecologic) sau contravenții (stare comparativ satisfăcătoare) conform rezultatelor expertizei.

Anexa nr.1

N d/o	Indicii	Parametrii (Gradul depășiri a CMA) - DCMA= Cr/CMA			
		Dezastru ecologic	Starea ecologică excepțională	Starea de risc ecologic	Starea comparativ satisfăcătoare
		Coeficient ce caracterizează degradarea bazinelor hidrografice și ecosistemelor acvatice -K=DCMA= Cr/CMA, dar în limitele:			
		>10 < 50	=>5 < 10	1	
Substanțe chimice:					
1	Clasa de toxicitate 1-2	>10	>4<10	>1 <4	<1
2	Clasa de toxicitate 3-4	>100	>4<100	>1 <4	<1
IFS-10(Indicele formal sumar)					
3	Clasa de toxicitate 1-2	>80	>3<80	>1<3	<1

4	Clasa de toxicitate 3-4	>500	>10<500	<10	<10
Indici suplimentari:					
5	Miros, gust (în grade)	>4	>3 <4	>2<3	<2
6	Substanțe puțin solubile în apă, densitatea mai mică de 1,0 (petrol și produse petroliere)	Pelicula de culoare închisă ce ocupă 2/3 din suprafața vizibilă	Fășii intens colorate sau pete de culoare pală	Lipsă	Lipsă
7	pH-ul apei (acid) alcalin (bazic)	<5,6>10	<5,6 < 6,5 >8,5<10	>6,5<8,5	>6,5<8,5
8	Consumul chimic de oxigen ce depășește componenta de fond, mg/dm ³	>20	>2<20	>1<2	<1
9	Oxigenul dizolvat, gradul de saturație, %	<20	>20<50	>50	>80
10	Nitriti	>10	>4<10	>1<4	<1
11	Nitrați	>20	>2<20	>1<2	
12	Săruri de amoniu	>10	>2<10	>1<2	
13	Fosfați, mg/dm ³	>3	>1<3	<1	
14	Reziduul fix (depășirea nivelului regional), mg/dm ³	>3	>2<3	>1<2	<1
15	Coeficientul de acumulare în nămol -CAN	>n.104	>n-20	>n.10	
16	Coeficientul de acumulare în hidrobionți -CAHB	>n.104	>n-20	>n.10<n.20	
17	CBO total	>10	>2<10	>1<2	<1
18	Materii în suspensii MS	>15	>2<15	>1<2	<1
19	Sporul de temperaturi s = DT _{real} /DT _{admis}	>1,5	>1<1,5		<1

Referințe bibliografice:

1. Barbăneagră A. ș.a. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.

2. Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea specială. Volumul I. Chișinău: Tipografia centrală, 2015. 1326 p.

3. Codul Penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129.

4. Codul Contravențional al Republicii Moldova. Nr. 218 din 24.10.2008. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 16.01.2009, nr. 3-6

5. Codul cu privire la contravențiile administrative, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 29 martie 1985 (Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului R.S.S. Moldovenești, 1985, nr. 3, art.47).

6. Crețu A. Procedura contravențională în cazurile de comitere a contravențiilor ecologice. Teza de doctor în drept. Chișinău, 2017. 176 p.

7. Duțu M., Duțu A., Răspunderea în dreptul mediului. București: Editura Academiei Române, 2015. 480 p.

8. Furdui S. Propunere privind introducerea cursului de instruire juridică „Drept contravențional”. În: Revista Națională de Drept, 2009, nr.3, p. 30-31.

9. Gorunescu M. Infracțiuni contra mediului înconjurător. București: C.H. Beck, 2011. 304 p.

10. Guțuleac V. Răspunderea contravențională este sau nu o modalitate de asigurare a ordinii de drept?, În: Legea și viața, 2012, nr. 11, p. 4-10.

11. Guțuleac V. Drept contravențional - ramură sau subramură a sistemului de drept în Republica Moldova. În: Legea și viața, 2011, nr. 3, p. 16-20.

12. Iorgovan A. Drept administrativ. Tratat elementar. Volumul III. București: Proarcadia, 1993. 326 p.

13. Ordinul Ministerului Ecologiei Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului nr. 163 din 07.07.2003 cu privire la aprobarea “Metodicii de evaluare a prejudiciului cauzat mediului înconjurător în rezultatul încălcării legislației apelor”. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 03.10.2003, nr. 208.

14. Țiclea A. Reglementarea contravențiilor. Ediția a IV-a. București: Lumina Lex, 2006. 908 p.

15. Vedinaș V. Drept administrativ. București: Universul Juridic, 2014. 547 p.

16. Giudicelli-Delage G. Droit pénal des affaires en Europe. Paris: Presses Universitaires de France – P.U.F., 2006. 530 p.

17. Бахрах Б., Россинский Б., Старилов Ю., Административное право, Москва: Норма, 2005. 799 с.

18. Доржиев Ж., Хамнаев И. Экологическое право, Улан-Удэ: ВСГТУ, 2006. 292 с.

19. Лупинская П. Уголовно-процессуальное право Российской Федерации. Москва: Норма, 2009. 1072 с.

INFORMAȚIA DESPRE AUTOR
Marcel BOȘCANEANU
Doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: marcel842002@mail.ru
tel: 069593182

INFORMATION ABOUT
AUTHOR
Marcel BOȘCANEANU
PhD student, Academy „Ștefan cel Mare” of MIA
e-mail: marcel842002@mail.ru
phone: 069593182

Recenzenți:
Cornel OSADCII
doctor în drept, conf. univ.,
Academia „Ștefan cel Mare”
a MAI
Constantin RUSNAC
doctor în drept, conf. univ.,
Academia „Ștefan cel Mare”
a MAI

Reviewers:
Cornel OSADCII
PhD in law, associate professor,
Academy „Ștefan cel Mare”
of MIA
Constantin RUSNAC
PhD in law, associate professor,
Academy „Ștefan cel Mare”
of MIA